

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora „Inovacije kao pokretač novih poslovnih modela”**(razmatračko mišljenje)**

(2016/C 303/04)

Izvjestiteljica: gđa Ariane RODERT**Suizvjestitelj: g. Oliver RÖPKE**

Dana 16. prosinca 2015. g. Boereboom, glavni direktor u nizozemskom Ministarstvu za socijalna pitanja i zapošljavanje, zatražio je od Europskog gospodarskog i socijalnog odbora u ime predstojećeg nizozemskog predsjedništva Vijeća da izradi razmatračko mišljenje o temi

„Inovacije kao pokretač novih poslovnih modela”

(razmatračko mišljenje).

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila 10. svibnja 2016.

Europski gospodarski i socijalni odbor Mišljenje je usvojio na 517. plenarnom zasjedanju održanom 25. i 26. svibnja 2016. (sjednica od 25. svibnja), sa 131 glasom za i 3 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

1.1 Europa se suočava sa složenim izazovima koji zahtijevaju obnovljene socijalne i gospodarske modele. Kako bi se ostvarili napredak, rast i dobrobit u Europi, potrebno je prijeći na gospodarstvo koje se temelji na inovacijama.

1.2 U tom kontekstu pojavljuju se inovativni koncepti i poslovni modeli koji ukazuju na prelazak s tradicionalnih inovacija na inovacije koje uzimaju u obzir tehničke, ekološke i socijalne aspekte, s naglaskom na životu i dobrobiti ljudi.

1.3 Stoga EGSO poziva Komisiju da razvije politički okvir kako bi se podržali ti novi poslovni modeli koji se pojavljuju. U sklopu tog okvira Komisija bi trebala prepoznavati, povezivati i promicati središnje koncepte tih poslovnih modela, oslanjajući se na teoretske koncepte poput zajedničke vrijednosti, kolektivnog učinka, mjerenja učinka, spiralnog partnerstva i socijalnih inovacija.

1.4 Okvir obuhvaća povoljno okruženje koje uklanja prepreke i proširuje tradicionalne poslovne koncepte. Pitanja koja je potrebno istražiti su javna nabava, propisi koji su povoljni za inovacije, prilagođeni financijski instrumenti, usmjerenija podrška iz strukturnih fondova, potencijalni porezni poticaji, obuka, podrška i unapređenje vještina, za koje je potrebno u obzir uzeti digitalizaciju i robotizaciju.

1.5 Od ključne je važnosti da države članice i europske institucije u potpunosti prepoznaju i promiču „poštenije” poslovne modele koji su usmjereni na ostvarivanje inovacija u svrhu socijalnog rasta integriranjem mjerenja socijalnog učinka usporedno s izvješćivanjem o gospodarskom napretku.

1.6 EGSO potiče Komisiju da pri razvijanju europskog stupa socijalnih prava u cijelosti integrira načela paketa mjera za socijalna ulaganja i njegovu povezanost sa socijalnim inovacijama s obzirom da su brojni novi poslovni modeli konkretan odraz tih načela.

1.7 Države članice i Komisija moraju zajamčiti potpuno uključivanje socijalnih inovacija u inovacijske programe. Financijska potpora EU-a za socijalne inovacije, poput programa Obzor 2020., treba se u potpunosti iskoristiti i ocijeniti na temelju primjene tehnologija (od strane svakog dionika) i političkog učinka.

1.8 Države članice i institucije EU-a trebaju uključiti načela inovacija u poduzetničku politiku kako bi se poticala kultura koja promiče, pozdravlja, nagrađuje i širi inovacije. Ta kultura obuhvaća elemente poput provođenja pokusa, novih partnerstava i proširenog pogleda na stvaranje vrijednosti u društvu.

1.9 EU se mora bolje usredotočiti na poticanje i zaštitu malih i srednjih poduzeća, posebice poduzeća socijalne ekonomije, mikropoduzeća i obiteljskih poduzeća te svih vrsti novih poduzeća u inicijativama politike inovacija kako bi se poboljšali uvjeti za održivost i replikaciju/redimenzioniranje.

1.10 Novi inovativni poslovni modeli moraju se u potpunosti uzeti u obzir u inicijativama politika usmjerenima na četvrtu industrijsku revoluciju i na povezane politike kao što su kružna i funkcionalna ekonomija te ekonomija dijeljenja. To će se postići poticanjem prilagodbe postojećih poduzeća i modela, poticanjem novih i nekonvencionalnih oblika poslovanja, uspostavljanjem novih odnosa i prilagođenih modela suradnje.

1.11 EGSO poziva Komisiju da u nadolazećoj reviziji strategije jedinstvenog tržišta, koja je predviđena za 2017., u cijelosti uključi te nove poslovne modele i da u tom smjeru predloži nove mjere.

1.12 Za sva poduzeća ključno je da se u cijelosti poštuju načela dostojanstvenog rada, socijalna prava zaposlenika i uloge socijalnih partnera u kontekstu novih poslovnih modela.

2. Uvod

2.1 Novi socijalni krajolik brzo se razvija u Europi te zahtijeva nove socijalne i gospodarske modele kako bi se Europa preoblikovala u moderno i globalno konkurentno gospodarstvo.

2.2 Kako bi se ostvario rast u cilju napretka, socijalne kohezije i blagostanja potreban je nov način razmišljanja s naglaskom na inovacijama. Inovatori i istraživači u cijelom svijetu, kao i mnoga poduzeća, prihvatili su taj novi način razmišljanja, težeći socijalnom, ekološkom te gospodarskom rastu i učinku. Pored toga, očekivanja potrošača i potražnja ukazuju na potporu takvom pristupu. To jasno pokazuje nastanak inicijativa kao što su ekonomija suradnje, kružno gospodarstvo te ekonomija dijeljenja. Tim inicijativama zajedničko je da se temelje na novim vrijednostima i teže pametnom, održivom i uključivom rastu u cilju napretka koji kombinira tehničke, ekološke i socijalne inovacije.

2.3 Cilj je ovog mišljenja istražiti neke nove koncepte koji su od ključne važnosti za inovacije kao pokretač novih poslovnih modela. U mišljenju će se posebno kao primjer koristiti poduzeća socijalne ekonomije. Mišljenje se temelji na pravnoj stečevini EGSO-a u tom području i osobito na radu u okviru projekata EGSO-a o socijalnim poduzećima⁽¹⁾. Mišljenje se ne bavi konceptima kao što su kružno gospodarstvo, ekonomija suradnje, funkcionalna ekonomija ili ekonomija dijeljenja, inovacije ili politike u pogledu MSP-ova koji su istraženi u drugim povezanim mišljenjima EGSO-a.

⁽¹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-entrepreneurship-make-it-happen>

3. Pojavljivanje novih koncepata

3.1 Promicanje socijalnih i društvenih inovacija kao poslovnog modela

3.1.1 Europa se suočava sa složenim društvenim izazovima s kojima se postojeći sustavi ne uspijevaju nositi. To upućuje na promjenu paradigme koja zahtijeva nov način razmišljanja i inovativna rješenja. Te se inovacije često zovu socijalne ili društvene inovacije. „Socijalne inovacije su inovacije koje su socijalne s obzirom na svoju svrhu i sredstva. Socijalne inovacije se konkretno definiraju kao nove ideje (proizvodi, usluge i modeli) koje istovremeno zadovoljavaju društvene potrebe (učinkovitije od drugih načina) i stvaraju nove društvene odnose ili suradnje. Drugim riječima, inovacije ne samo da su pozitivne za društvo već i povećavaju sposobnost društva da djeluje ⁽²⁾. Socijalne inovacije javljaju se u svim sektorima i ne predstavljaju ništa novo. Zajedničko im je obilježje da u konačnici vode do sustavne promjene.

3.1.2 U akademskom svijetu inovacije danas obuhvaćaju više od tehničkog razvoja. Istraživači se danas slažu da inovacije i istraživanja u obzir trebaju uzimati tehničke, ekološke i socijalne aspekte. Socijalne, digitalne i tehničke inovacije međusobno su ovisne. Uloga digitalne tehnologije u ovom kontekstu je da služi kao alat za poticanje razmjenjivanja i osnaživanja ljudi za poduzimanje mjera, a glavni cilj su socijalne inovacije.

3.1.3 Socijalne inovacije očituju se drugačije od tehničkih inovacija. Pokreće ih potreba te su često usmjerene ili na odgovaranje na izazove u društvu ili na posebnu skupinu korisnika, uzimajući u obzir socijalne, ekološke i gospodarske aspekte. Najuspješnije socijalne inovacije obuhvaćaju cjelovito razmišljanje koje u konačnici vodi do sustavnih promjena, umjesto da rješava jedan problem ili temu.

3.1.4 Temelj socijalnih inovacija je etičko ili ideološko stajalište ili stajalište od općeg interesa. To pokazuje uloga koju civilno društvo danas ima (ili je imalo kroz povijest) u oblikovanju sustava socijalne skrbi. Socijalne inovacije možda predstavljaju novi koncept, no one postoje već dugo.

3.1.5 Socijalne inovacije temelje se na otvorenoj komunikaciji i zajedničkom rješavanju problema, uključujući razne dionike i prakse kao katalizatore za pronalaženje novih rješenja. Socijalne inovacije ruše zidove između sektora i tržišta zamjenjujući logiku tržišnog natjecanja suradničkim i dugoročnim partnerskim rješenjima. Riječ je o razmjeni koja je povezana s pokretom za uporabu otvorenih izvora i primjenom pristupa koji se ne temelji na tržišnom natjecanju.

3.1.6 Socijalne inovacije Europi nude temeljnu prednost i promicat će „pravo socijalno tržišno gospodarstvo” u skladu s člankom 2. Ugovora iz Lisabona. Međutim, to se može ostvariti samo ako inovacije jasno teže ciljevima kao što su uključenost i ravnopravnost. To će pak ubrzati daljnje društvene inovacije.

3.2 Preispitivanje stvaranja vrijednosti iz perspektive zajedničkih vrijednosti

3.2.1 Podiže se razina svijesti o tome da je potpuniji uvid u stvaranje vrijednosti (s gospodarskog, socijalnog i ekološkog aspekta) temelj atraktivnog poslovnog modela. Činjenica da gospodarski profit nastaje ili se povećava jamčenjem veće socijalne i ekološke vrijednosti jasno pokazuje da je gospodarski rast povezan sa socijalnim i ekološkim napretkom. To se naziva stvaranjem zajedničke vrijednosti, što je koncept kojim se bavi više istraživača ⁽³⁾.

⁽²⁾ Izvor: http://ec.europa.eu/archives/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf

⁽³⁾ <https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value/ar/1>

3.2.2 Ključ ove strategije je prelazak s uobičajenog cilja optimiranja kratkoročnih financijskih rezultata na načelo ostvarivanja gospodarske vrijednosti koje istovremeno omogućuje i društveni napredak i vrijednost za društvo. Zajedničke vrijednosti mogle bi pokrenuti sljedeći val inovacija i rasta produktivnosti u globalnom gospodarstvu.

3.2.3 Podupiranje pravog socijalnog tržišnog gospodarstva zahtijeva poticajne oblike ulaganja koji su posebno osmišljeni kako bi podupirali pojavu participativnijeg, demokratskijeg i uključivijeg gospodarstva. Ovdje je potreban cjeloviti financijski ekosustav u kojem je osobito zanimljivo razmotriti hibridni kapital i miješani kapital, temu kojom se EGSO bavio u svom prethodnom radu⁽⁴⁾

3.2.4 Primjenjivanje logike zajedničke vrijednosti znači da stvaranje vrijednosti više ne predstavlja prijenos postojeće vrijednosti, već ukupno povećanje socijalne, ekološke i gospodarske vrijednosti. Nadalje, ističe da se tržište ne definira samo ekonomskim pojmovima, već da uključuje i socijalne i ekološke aspekte. Ključni dio je činjenica da se zajednička vrijednost temelji na snazi i razlikama između privatnog sektora i sektora civilnog društva, primjenjujući model zajedničkog stvaranja koji naposljetku razvija i stvara nova tržišta.

3.3 *Oslanjanje na partnerski pristup*

3.3.1 Suočavanje s kompleksnim društvenim izazovima često zahtijeva usku suradnju između vlade, tržišta i civilnog društva kako bi se osmislila djelotvorna rješenja. Ovo partnerstvo temelji se na dubokom razumijevanju perspektiva svakog dionika, na brzom odlučivanju i empatičnim pristupima.

3.3.2 Suradnja, zajedničko stvaranje i međusektorske inovacije imaju goleme prednosti pred načinima na koje je društvo nekada rješavalo društvene probleme. U tome je od ključne važnosti rano okupljanje dionika kako bi definirali zajednički društveni cilj i put prema naprijed.

3.3.3 Treba napomenuti da se, budući da se inovacije često javljaju u lokalnom kontekstu, u blizini stvarnih potreba, pozornost i potpora trebaju pružiti cjelokupnom društvu. Postoji veliki potencijal za prikupljanje i razmjenjivanje tih lokalnih iskustava, od kojih se brojna mogu preuzeti i u različitoj mjeri primijeniti diljem regija i zemalja.

3.4 *Težnja za kolektivnim učinkom*

3.4.1 Kao što je spomenuto, velike društvene promjene zahtijevaju široku međusektorsku koordinaciju, usklađivanje i partnerstvo. Nadalje, jedan od rezultata mora biti kolektivni učinak.

3.4.2 Kolektivni učinak temelji se na predanosti skupine središnjih dionika u svim sektorima, koji su usredotočeni na zajednički program za rješavanje specifičnog socijalnog ili društvenog problema. Podrazumijeva postojanje centralizirane infrastrukture, tome namijenjenog osoblja, strukturiranog postupka, zajedničkog mjerenja, kontinuirane komunikacije i međusobno pojačane aktivnosti među svim sudionicima. Velike društvene promjene pojavit će se kao rezultat bolje međusektorske koordinacije, a ne kao rezultat rada pojedinačnih organizacija.

⁽⁴⁾ SL C 13, 15.1.2016., str. 152.

3.5 Mjerenje socijalnog učinka

3.5.1 Ako koncept inovacije uključuje ne samo tehničke nego i socijalne i ekološke aspekte, napredak se mora mjeriti drukčije. EGSO je prethodno istražio teme (mjerenje socijalnog učinka ⁽⁵⁾) i gospodarstvo za opće dobro ⁽⁶⁾) kod kojih je utvrđena jasna potreba za širim sagledavanjem rezultata i izvješćivanja.

3.5.2 Gospodarski pokazatelji dugo su bili standard za mjerenje rezultata. No sve veća pojava hibridnih struktura koje su ostvarile inovacije zahtijeva skup novih i cjelovitih pokazatelja za mjerenje socijalnog, ekološkog i gospodarskog učinka.

3.5.3 Primjenjivanje načela mjerenja socijalnog učinka uključuje dionički pristup, zajedničko razumijevanje i definiciju ključnih rezultata, kao i zajedničko utvrđivanje pokazatelja. To će pomoći u prepoznavanju prave stvorene vrijednosti. Naglasak je na prijelazu s gospodarskog izvješćivanja na mjerenje čimbenika kao što su socijalni doprinos, rezultati, ishod i učinak. Važno je da dionici na isti način shvaćaju te koncepte s obzirom na to da se primjenjuju i u kontekstu inovacija i u poslovnom kontekstu.

3.6 Inovacije i dostojanstveni rad

3.6.1 Socijalne i tehničke inovacije mogu imati velik utjecaj na organizaciju rada i radne uvjete zaposlenika. Povećana individualizacija i veća autonomija te fleksibilnost u radnim odnosima ne bi trebali dovesti do smanjenja socijalne zaštite. Kako bi inovativni modeli bili uspješni, moraju se i dalje jamčiti načela dostojanstvenog rada, čak i u promijenjenom okruženju ⁽⁷⁾.

3.6.2 Inovacije idu ruku pod ruku s općim društvenim napretkom samo ako su svi dionici uključeni i od njih imaju koristi, ako je dodana vrijednost pravedno raspoređena i ako se ne ukidaju socijalna prava. Socijalna zaštita radnika mora se i dalje jamčiti, čak i u promijenjenim uvjetima.

3.6.3 To se odnosi i na individualna socijalna prava zaposlenika, osobito radne uvjete i plaće. Inovativni modeli, osobito digitalizacija, često dovode do višeg stupnja individualizacije na radnom mjestu i ugrožavaju socijalne standarde. Održivi inovativni modeli moraju poštovati prava zaposlenika i njihove radne uvjete, čak i u promjenjivom svijetu rada.

3.6.4 Novi inovativni poslovni modeli moraju promicati kolektivna prava zaposlenika, njihovu praktičnu primjenu i ulogu socijalnih partnera. Socijalni partneri, kolektivni ugovori i sudjelovanje radnika često su izvor inovacija jer stvaraju potrebne okvirne uvjete.

3.6.5 Socijalni dijalog i sveobuhvatni kolektivni ugovori trebaju se i dalje promicati jer oni također mogu doprinijeti poboljšanju okvirnih uvjeta za prijelaz na inovativne poslovne modele. U prošlosti su se „socijalna pravila igre” često trebala prilagođavati razvoju situacije na tehnološkom i socijalnom planu, a to će biti potrebno i ubuduće. Vidi npr. preraspodjelu rada (npr. smanjenje radnog vremena).

⁽⁵⁾ SL C 170, 5.6.2014., str. 18.

⁽⁶⁾ SL C 13, 15.1.2016., str. 26.

⁽⁷⁾ Načela dostojanstvenog rada slijede, prema Međunarodnoj organizaciji rada, sljedeće ciljeve: primjenu temeljnih standarda rada, mogućnost dostojanstvenog rada s dovoljnim prihodima, jačanje socijalne zaštite i dijaloga među socijalnim partnerima.

4. Promicanje različitih poslovnih modela – slučaj poduzeća socijalne ekonomije

4.1 EGSO podržava potrebu da se prepoznaju i promiču cjelokupna raznolikost i pluralizam poslovanja i poslovnih modela koji čine jedinstveno tržište⁽⁸⁾. Područje u kojemu EGSO ima konkretna stručna znanja su poduzeća socijalne ekonomije. Poduzeća socijalne ekonomije i socijalni poduzetnici uključuju nekoliko gore spomenutih koncepata te su dobar primjer hibridnih poslovnih oblika koji se pojavljuju u Europi.

4.2 Više od 2 milijuna socijalnih poduzeća u Europi ima udio od 10 % u BDP-u. Međutim, u mnogim državama članicama sektor je nov i nerazvijen, što ukazuje na veliku mogućnost za razvoj. Civilno društvo i socijalna ekonomija usko su povezani te su kroz inovacije doprinijeli značajnim sustavnim promjenama u društvu, na područjima kao što su skrb o djeci, bolnice, promicanje osobne autonomije i neovisnoga života starijih osoba i osoba s invaliditetom, ravnoteža između poslovnog i privatnog života, radna integracija i (socijalno) stanovanje, kao i brojna znanstvena otkrića i inovacije.

4.3 Poduzeća socijalne ekonomije, usmjerena na određene skupine korisnika, nezadovoljenu potrebu u društvu ili na popunjavanje praznine, eksperimentiraju i pronalaze inovativna rješenja uz istovremeno obavljanje gospodarske aktivnosti. Ona ponovno ulažu svoj dobit kako bi ispunila socijalnu zadaću i ostvarila socijalni učinak. Poduzeća socijalne ekonomije u zadnje su vrijeme posebno istaknuta jer pružaju zanimljivo rješenje stvaranjem dvostruke vrijednosti: društvene – kroz svoje aktivnosti (socijalna kohezija ili uključenost) i gospodarske (trgovanjem, osnivanjem poduzeća i zapošljavanjem).

4.3.1 Jačanje inovacija i kreativnosti ovisi o svakom dioniku kao i o ponašanju i stajalištima. Stoga je ključno ne samo ojačati sektor poduzeća socijalne ekonomije, već i osigurati otvoren stav prema drugim različitim modelima koji se pojavljuju. Potrebno je poticati kulturu suradnje i zajedničkih vrijednosti, koja je načelo socijalne ekonomije od njezinih početaka. Budući da poduzeća socijalne ekonomije zahvaljujući svojim inovacijama otvaraju nove prilike na tržištu, posebna pozornost mora se dati zaštiti tih subjekata kako bi se mogli dalje razvijati.

4.3.2 Posebno treba napomenuti da su, prema istraživanjima, žene zastupljenije u socijalnim poduzećima nego u tradicionalnim poduzećima. Osim toga, studije koje prikupljaju podatke o ovoj temi razvrstane prema spolu pokazale su da socijalne poduzetnice brojčano čak nadmašuju muškarce u nekim europskim zemljama. Te studije također pokazuju da su socijalne poduzetnice inovativnije od svojih muških kolega, iako izdvajaju manje za inovacije⁽⁹⁾. Ovo istraživanje ukazuje na veliko područje za razvoj s posebnim naglaskom na podupiranju ženskog socijalnog poduzetništva.

5. Stvaranje povoljnog okruženja za nove i inovativne poslovne modele

5.1 Novi i inovativni poslovni modeli, poput poduzeća socijalne ekonomije, dio su redovite ekonomije i nisu u sukobu s drugim poslovnim modelima. U kontekstu europskog socijalnog krajolika koji se mijenja potrebno je usredotočiti se na prikupljanje svih oblika inovacija iz kojih nastaju novi poslovni modeli. Iako se ti novi modeli temelje na brojnim konceptima koji su spomenuti u poglavlju 3., većina postojećih programa za podršku, razvoj i pokretanje novih poduzeća kao i drugi potrebni uvjeti poput zakonodavstva i financijskih instrumenata ne podržavaju dovoljno te različite poslovne modele. Razlog tome jest da su aktualna podrška i politika i dalje oblikovane prema tradicionalnijim oblicima trgovačkih društava i logike. Stoga, kako bi se podržao cijeli spektar različitih poslovnih modela koji se pojavljuju u Europi, potrebno je razmotriti sljedeće elemente.

⁽⁸⁾ SL C 318, 23.12.2009., str. 22.

⁽⁹⁾ WEstart: Prikaz žena socijalnog poduzetništva u Europi, 2015.

5.1.1 U slučaju poduzeća socijalne ekonomije EGSO aktivno zagovara cjelovit ekosustav koji je posebno prilagođen jedinstvenim značajkama ovog posebnog poslovnog modela ⁽¹⁰⁾. Slične **ekosustave potrebno je razviti za druge nove i hibridne poslovne koncepte**. Nadalje, postojeća potpora mora se ažurirati i prilagoditi kako bi obuhvatila ove nove modele i podržala postojeća poduzeća u prilagodbi novim trendovima i njihovoj primjeni. Idealni ekosustav obuhvaća elemente poput prilagođenog financijskog ekosustava s rješenjima za hibridni kapital, boljih oblika javne nabave, prilagođene podrške u razvoju poslovanja i primjene mjerenja društvenog učinka. To je ključno kako bi se podržao razvoj i održivost svakog modela poslovanja.

5.1.2 Inovacije više nisu linearne. Kombinacija tehničkih, ekoloških i socijalnih inovativnih aspekata ključna je u utvrđivanju budućih rješenja. Kako bi se ti koncepti potpuno integrirali, potreban je novi pogled na **izvješćivanje o napretku, koje se temelji na ishodu ili učinku**. Ovdje su osobito važna dva elementa: stvaranje zajedničke vrijednosti i trostruki krajnji učinak (kojim se jamči da socijalni, ekološki i gospodarski napredak imaju jednaku važnost). Kad se kroz kolektivni učinak gospodarskih, socijalnih i ekoloških aspekata uvidi ukupna vrijednost, brzo će se pojaviti novi oblici hibridnih poduzeća. Zajednička vrijednost i dalje je u nastajanju. Stoga su potrebni menadžeri kako bi razvili nove vještine i znanja te vlade kako bi naučile urediti te odnose na način koji omogućuje i ne koči zajedničku vrijednost.

5.1.3 Financijska tržišta imaju ključnu ulogu u pravilnoj raspodjeli sredstava unutar društva. Ali njihov povećani **kratkoročni fokus u izravnom je sukobu** s potrebom da se odgovori na dugoročne potrebe društva, o čemu je bilo riječi u različitim izvješćima ⁽¹¹⁾. Poduzeća moraju imati prostora kako bi ulagala u budućnost s ciljem stvaranja vrijednosti za ulagače i društvo u cjelini. To zahtijeva nove sustave koji nagrađuju dugoročno ulaganje. Važnost javnog financiranja, često u obliku rješenja koja se temelje na miješanom kapitalu, ovdje predstavlja važan element koji često ističe razvoj poduzetništva.

5.1.4 Kako bi inovacije pokretale nove poslovne modele, **potrebno je kontinuirano promicati kulturu koja je povoljna za inovacije**. Poticanje eksperimentalnih programa koji pozdravljaju uspjeh i neuspjeh (u svrhu učenja) ključno je za poticanje kulture inovacija u Europi. Načelo inovativnosti potrebno je primjenjivati kao nadopunu načelu predostrožnosti, a da pritom načelo predostrožnosti ne predstavlja prepreku inovacijama. Načelo inovativnosti podrazumijeva da se u obzir uzima učinak zakona i pravnih propisa na inovacije. Polazna točka je osmišljavanje postupaka i sustava koji se temelje na konceptu partnerstva i uključuju ključne dionike, npr. podupiranjem otvorenih foruma, prostora za dijalog i sastanaka za suradnju. To se već događa u Europi te bi se lako moglo povećati, razmjenjivati i širiti ⁽¹²⁾.

5.2 **Politička volja i odgovornost** ključni su za poticanje stvaranja novih poduzeća u Europi. Ključan je razvoj koherentnog programa politika na razini EU-a i država članica prilagođenog održavanju različitih poslovnih modela. Jasno je da je za ostvarivanje rasta i dobrobiti u Europi potrebno preusmjeravanje na gospodarstvo i društvo koji se temelje na inovacijama. Zakoni i politike unutarnjeg tržišta trebaju se primjenjivati sukladno tom cilju. Revizija strategije jedinstvenog tržišta predviđena za 2017. pruža mogućnost za razmatranje novih mjera u tom smjeru.

5.2.1 Kao temelj budućih inovacija, od ključne je važnosti primjerena i trajna potpora za **osnovno i primijenjeno istraživanje** s obzirom na naglasak na zajedničkoj vrijednosti i trostrukom krajnjem učinku. Osim toga, o aktivnostima u sklopu tih novih poslovnih modela moraju se napraviti **statistike** kako bi se mogle odrediti politike koje će pružiti najprimjereniju podršku.

⁽¹⁰⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.social-entrepreneurship-make-it-happen>.

⁽¹¹⁾ The Kay Review, 2012: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/253454/bis-12-917-kay-review-of-equity-markets-final-report.pdf

⁽¹²⁾ Europa sutra – projekti Loss (FR) i UnMonastery (IT).

5.2.2 Potrebno je **podignuti razinu svijesti** o različitim oblicima inovacija i inovatora. Poduzeća socijalne ekonomije i civilno društvo često se ne uspijevaju prikazati kao inovatori. Povećanjem vidljivosti socijalnih inovacija i jamčenjem njihova prepoznavanja kroz jasno vrednovanje njihovih širokih doprinosa društvu poticat će se više inovacija u svim sektorima.

5.2.3 EU i dalje ima ključnu ulogu – prikuplja i razmjenjuje nove inicijative, potiče povoljno okruženje i osigurava da ključne inicijative politika te nove trendove zaista i ostvaruju. Komisija je u dobrom položaju da olakša tu **razmjenu najboljih praksi i modela koji se trebaju preuzeti**.

Bruxelles, 25. svibnja 2016.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS
